RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 79.368/1
van 11 juni 2026

over

een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken en in het secundair onderwijs’

‡LW-BBGIOCGAF-HJDGIQW‡

Op 11 mei 2026 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk verzocht binnen een termijn van dertig dagen verlengd tot 11 juni 2026 een advies te verstrekken over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering ‘tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken en in het secundair onderwijs’.

Het ontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 2 juni 2026. De kamer was samengesteld uit Wilfried VAN VAERENBERGH, eerste voorzitter van de Raad van State, Brecht STEEN en Tim CORTHAUT, staatsraden, en Wim GEURTS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Ronald VAN CROMBRUGGE, auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 11 juni 2026.

*

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

STREKKING VAN HET ONTWERP

2.1. Het om advies voorgelegde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering strekt ertoe om een aantal besparingen door te voeren met betrekking tot de omkaderingsmiddelen in het basis- en secundair onderwijs en wijzigt daartoe verschillende besluiten in het beleidsdomein onderwijs en vorming.

2.2.1. Het ontwerp van besluit strekt er in hoofdzaak toe te besparen op de omkaderingsmiddelen die worden toegekend voor de organisatie van het levensbeschouwelijk onderricht, en dit zowel in het voltijds secundair onderwijs (artikel 2 van het ontwerp), als in het basisonderwijs (artikelen 4 tot 6). Daartoe worden respectievelijk artikel 6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990 ‘tot vastlegging van het pakket “uren-leraar” in het voltijds secundair onderwijs’ en de artikelen 15, 17 en 18 tot 20 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 juni 1997 ‘betreffende de personeelsformatie in het gewoon basisonderwijs’ gewijzigd.

De gewijzigde regeling kan wat betreft het secundair onderwijs als volgt worden samengevat:

- de berekeningsbasis voor de financiering van de levensbeschouwelijke vakken zal gebeuren “per graad” in plaats van “per leerjaar”;

- de afzonderlijke berekening per onderwijsvorm wordt afgeschaft;

- de gunstregeling voor de “minst gevolgde vakken” wordt afgeschaft.

Wat het basisonderwijs betreft, kunnen de ontworpen wijzigingen als volgt worden samengevat:

- de splitsingsnormen met betrekking tot de meest gevolgde cursus worden verhoogd (artikel 5 van het ontwerp);

- de verplichting om de levensbeschouwelijke vakken gelijktijdig te organiseren – het zogenaamde parallellisme – wordt opgeheven (artikel 6);

- de splitsingsnormen voor de minder gevolgde levensbeschouwelijke vakken worden gealigneerd op deze voor de meest gevolgde vakken. De bestaande mogelijkheid dat minder gevolgde vakken die worden gesplitst, kunnen worden gefinancierd indien dit vak door ten minste een veelvoud van 5 leerlingen wordt gevolgd, wordt opgeheven (artikel 7).

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

Om toe te laten dat leerkrachten levensbeschouwelijk onderricht, die als gevolg van de besparing op de omkaderingsmiddelen ter beschikking worden gesteld, wedertewerkgesteld kunnen worden in een opdracht in een ander ambt, geldt het begrip “ander ambt” voortaan ook voor deze leerkrachten. Daartoe wordt artikel 3, § 3, van het besluit van de Vlaamse Regering van 29 april 1992 ‘betreffende de verdeling van betrekkingen, de terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking, de reaffectatie, de wedertewerkstelling en de toekenning van een wachtgeld of wachtgeldtoelage’ gewijzigd (artikel 3).

2.2.2. Daarnaast worden nog twee andere wijzigingen doorgevoerd aan de omkaderingsmiddelen in het voltijds secundair onderwijs.

In het hiervoor reeds vermelde besluit van 31 juli 1990 wordt het aantal uren-leraar dat toegekend wordt op basis van de degressieve coëfficiënten verlaagd door de degressieve coëfficiënt te verminderen met 10% (artikel 1).

Het aantal specifieke uren-leraar dat wordt toegekend voor het ondersteunen, opvolgen en begeleiden van gewezen anderstalige nieuwkomers, wordt verminderd met twee derden. Daartoe wordt artikel 5, § 2, eerste lid, 1°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2002 ‘inzake de organisatie van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het gewoon voltijds secundair onderwijs’ gewijzigd (artikel 9).

RECHTSGROND VAN HET ONTWERP

3. De verschillende bepalingen van het ontwerp vinden rechtsgrond in één van de bepalingen die worden vermeld in de rubriek ‘Rechtsgronden’ van de aanhef, te weten de artikelen 84 van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991 en 58 van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991 (artikel 3), artikel 139 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 (artikelen 4 tot 8) en artikel 209, § 2, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 (artikelen 1 en 2).[1]

ALGEMENE OPMERKINGEN

A. DE OVEREENSTEMMING MET ARTIKEL 24, § 1, VIERDE LID, VAN DE GRONDWET

4.1. Het ontwerp van besluit strekt ertoe om te besparen op het levensbeschouwelijk onderricht enerzijds door de zogenaamde splitsingsnormen te verhogen, door zowel in het basis- als secundair onderwijs de “preferentiële” regeling voor de minst-gevolgde cursussen of lessen af te schaffen en door in het basisonderwijs het verplichte parallellisme volledig af te schaffen. De

[1] Hoewel het ontwerp inhoudelijk en beleidsmatig samenhangt met de bepalingen van het voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken’, vindt het ontwerp geen rechtsgrond in de bepalingen van dat voorontwerp. Dat neemt niet weg, zoals verder blijkt, dat bij de analyse ten gronde van de ontworpen maatregelen, wel met de inhoud van dat voorontwerp rekening wordt gehouden.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

vraag rijst of de ontworpen bepalingen, die een drastische besparing inhouden, de organisatie van het levensbeschouwelijk onderricht en in het bijzonder het onderricht van de minst georganiseerde levensbeschouwelijke lessen en cursussen in bepaalde scholen van het officieel onderwijs in het gedrang brengen, zoals door bepaalde onderwijskoepels in het Protocol nr. 292 werd betoogd, en of ze daardoor de grondwettelijke verplichting voor scholen van het officieel onderwijs om tot het einde van de leerplicht, de keuze aan te bieden tussen onderwijs in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer in het gedrang brengen.

4.2.1. Artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet bepaalt dat scholen ingericht door de openbare besturen tot het einde van de leerplicht "de keuze aan[bieden] tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer". Door de openbare overheden die scholen inrichten ertoe te verplichten de keuze te bieden tussen het onderricht in een van de erkende godsdiensten en dat in de niet-confessionele zedenleer, heeft die bepaling volgens het Grondwettelijk Hof een fundamenteel recht aan de ouders en de leerlingen toegekend[2] en moet ten aanzien van dit onderwijs, wegens de aard van de in het geding zijnde beginselen, een gelijke vrijheid, en niet een vrijheid die min of meer omvangrijk is naar gelang van het aantal leerlingen, worden gegarandeerd.[3]

4.2.2. In arrest nr. 90/99 van 15 juli 1999 oordeelde het Grondwettelijk Hof over een hervorming van de omkaderingsmiddelen voor het levensbeschouwelijke onderricht in het basisonderwijs in de Franse Gemeenschap. In dit arrest stelde het Hof het volgende:

> "B.6.2. Uit de parlementaire voorbereiding van het aangevochten decreet volgt dat de decreetgever het voorzichtig en besparend beheer ('gestion prudente et rigoureuse') heeft willen uitbreiden tot de lessen godsdienst en zedenleer waardoor het reeds mogelijk zou zijn geweest te bezuinigen in de organisatie van de andere lessen, een einde heeft willen maken aan het buitengewoon preferentiële stelsel ('régime extraordinairement préférentiel') die de minst gevolgde lessen genoten en moeilijkheden met betrekking tot de organisatie heeft willen doen verdwijnen (Franse Gemeenschapsraad, C.R.I., 1997-1998, nr. 15, pp. 40, 41, 85 en 86).
>
> Hoewel dergelijke doelstellingen wettig zijn, mogen zij niet indruisen tegen de in artikel 24 van de Grondwet verankerde beginselen. Elke maatregel die van dien aard zou zijn dat hij de in artikel 24, § 1, vierde lid, *geboden keuze verhindert, ondermijnt of bestraft* zou, al was die economisch gerechtvaardigd, die bepaling schenden." (eigen cursivering)

4.3.1. De ontworpen maatregelen, die eveneens tot doel hebben een besparing te realiseren, kunnen bijgevolg slechts doorgang vinden voorzover zij de in artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet geboden keuze niet verhinderen, ondermijnen of bestraffen.

4.3.2. Gevraagd of de ontworpen maatregelen de organisatie van bepaalde levensbeschouwelijke cursussen en vakken niet praktisch onmogelijk zouden maken, antwoordde de gemachtigde het volgende:

> "De grondwettelijke verplichting uit artikel 24, §1, vierde lid, van de Grondwet wordt op verschillende manieren gewaarborgd. Zo blijft de decretale verplichting, zowel in

[2] GwH 15 juli 1999, nr. 90/99, B.6.1; GwH 12 maart 2015, nr. 34/2015, B.4.1; GwH 27 april 2017, nr. 45/2017, B.8.3.

[3] GwH 15 juli 1999, nr. 90/99, B.6.1.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

het decreet basisonderwijs als in de codex secundair onderwijs, dat elke leerling in het officieel onderwijs 2 uur per week een levensbeschouwelijke cursus van zijn keuze kan volgen, overeind.

Daarnaast zijn er verschillende mechanismen ingebouwd in het financieringssysteem opdat elke officiële school aan deze verplichting kan voldoen. Ten eerste blijft in het financieringssysteem het principe behouden van aparte, levensbeschouwelijke lestijden (basisonderwijs) en uren-leraar (secundair onderwijs). Dit zijn zogenaamde 'gekleurde uren' die specifiek voor de levensbeschouwelijke vakken moeten worden gebruikt. Die lestijden/uren-leraar kunnen niet aangewend worden voor niet-levensbeschouwelijke vakken. Deze uren garanderen een zekere personeelsomkadering voor de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken. In het voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken is wel voorzien dat het schoolbestuur kan beslissen om de uren voor een bepaald levensbeschouwelijk vak aan te wenden voor de organisatie van een ander levensbeschouwelijk vak. Ondanks deze bijkomende flexibiliteit in de aanwending kunnen de gekleurde uren enkel voor de levensbeschouwelijke vakken worden aangewend.

Ten tweede blijft de systematiek behouden dat één enkele leerling die een bepaald levensbeschouwelijk vak wil volgen, volstaat om specifieke, gekleurde uren voor levensbeschouwelijke vakken (cf. supra) te genereren. Dit principe wordt in het voorliggende BVR per graad bekeken, en dit per vestigingsplaats in het basisonderwijs en per instellingsnummer in het secundair onderwijs. Wanneer een officiële school vandaag geen leerlingen in de desbetreffende graad heeft voor een bepaalde levensbeschouwing en morgen een nieuwe leerling deze levensbeschouwing wil volgen, zal deze ene nieuwe leerling twee gekleurde uren levensbeschouwing per week genereren. Zo garanderen we de plicht van elke officiële school om alle levensbeschouwingen aan te bieden en het recht van elke ouder of leerling om een bepaald levensbeschouwelijk vak te volgen, ook voor wat betreft de kleinere levensbeschouwingen. Scholen krijgen voor de minder gevolgde cursussen per graad immers minstens één cursus (per vestigingsplaats in het basisonderwijs en per instellingsnummer in het secundair onderwijs).

Ten derde blijft de mogelijkheid bestaan voor scholen om uit het reguliere lestijdenpakket (in het basisonderwijs) en pakket uren-leraar (in het secundair onderwijs) omkadering te reserveren voor de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken. De uren uit het reguliere lestijdenpakket of het pakket uren leraar zijn namelijk zogenaamde 'niet-gekleurde uren'. Scholen kunnen hiermee verschillende ambten financieren. Zo kunnen in het basisonderwijs met deze 'basisomkadering' de ambten van onderwijzer, leermeester lichamelijke opvoeding én leermeester levensbeschouwelijke vakken aangesteld worden. In het secundair onderwijs is het globaal pakket uren-leraar, uitgezonderd een beperkt aantal restricties, vrij aanwendbaar voor enerzijds lesuren (inclusief lesuren levensbeschouwelijke vakken) en anderzijds uren die geen lesuren zijn. Waar de gekleurde uren voor de levensbeschouwelijke vakken dus uitsluitend gebruikt kunnen worden voor de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken en er geen overdracht kan zijn naar andere, niet-levensbeschouwelijke vakken (cf. supra) is het omgekeerde wel mogelijk. Scholen hebben een grote vrijheid om omwille van bijvoorbeeld organisatorische of pedagogische redenen (bijvoorbeeld om kleinere klassen te organiseren) uren uit de basisomkadering te putten voor de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken. Meer zelfs, uit administratieve data blijkt dat dit voor scholen een reeds gekende praktijk is waar ook gebruik van wordt gemaakt. Dit betekent dat de middelen voor scholen om de levensbeschouwelijke vakken kwaliteitsvol te organiseren ruim zijn, zelfs ondanks de voorgestelde besparingen op de gekleurde uren levensbeschouwing in voorliggend BVR."

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

4.3.3. De Raad van State stelt vast dat de ontworpen regeling voorziet in de financiering en subsidiëring van een les godsdienst of zedenleer zodra een leerling, ook al zou die de enige zijn, ervoor ingeschreven wordt, zodat het bestaan van een les godsdienst of zedenleer niet afhankelijk is van het aantal ingeschreven leerlingen. Wat dat betreft wordt het beginsel van artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet in acht genomen.[4]

De ontworpen omkaderingsnormen kunnen evenwel tot gevolg hebben dat leerlingen die zich hebben ingeschreven voor een van de minder gevolgde cursussen, zeker indien de normen gecombineerd zouden worden met de maatregelen die deel uitmaken van het voorontwerp van decreet 'tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken', waarover de Raad van State op 27 mei 2026 advies RvS 79.132/1 heeft gegeven, worden geconfronteerd met een minder gunstige organisatie van het lessenrooster.

De Raad van State beschikt evenwel niet over het vereiste inzicht in de feitelijke omstandigheden met betrekking tot de organisatie van de lessen en cursussen levensbeschouwelijk onderricht om op sluitende wijze te kunnen beoordelen of dergelijke minder gunstige organisatie de door artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet geboden keuze werkelijk verhindert, ondermijnt of bestraft. Uitsluitend op voorwaarde dat dit niet het geval is, kan het ontwerp van besluit in overeenstemming worden geacht met artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet. In elk geval zullen de verschillende schoolbesturen erover moeten waken dat zij de bepalingen van het ontwerp niet dermate toepassen dat de concrete organisatie van de minder gevolgde levensbeschouwelijke vakken (en de andere vakken die parallel worden gevolgd) de keuze van de leerling of zijn ouders in werkelijkheid verhindert, ondermijnt of bestraft.

B. De opheffing van het parallellisme in het licht van de gelijke behandeling van de leerlingen (artikel 24, § 4, van de Grondwet)

5.1. Artikel 24, § 3, van de Grondwet waarborgt het recht op onderwijs van de leerlingen. Specifiek wat het levensbeschouwelijk onderricht betreft, bepaalt artikel 24, § 3, tweede lid, dat de leerplichtige leerlingen "recht hebben op een morele of religieuze opvoeding". Uit de parlementaire voorbereiding van deze bepaling blijkt dat leerlingen het recht hebben om dit onderricht binnen het normale lessenrooster te ontvangen.[5] Daarnaast bepaalt artikel 24, § 3, eerste lid, van de Grondwet dat eenieder recht heeft op onderwijs "met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden" en waarborgt artikel 24, § 4, van de Grondwet de gelijke behandeling van alle leerlingen.

5.2. Artikel 6 van het ontwerp beoogt in het basisonderwijs het zogenaamd parallellisme op te heffen, zodat de verschillende levensbeschouwelijke cursussen niet langer gelijktijdig dienen te worden georganiseerd. Als gevolg hiervan zullen leerlingen mogelijk "uit de klas worden gehaald" om een bepaalde levensbeschouwelijke cursus te volgen terwijl de overige leerlingen van de klas (één van) de andere vakken volgen. De vraag rijst dan ook of de afschaffing van het

[4] Vgl. GwH 15 juli 1999, nr. 90/99, B.6.3.

[5] *Parl.St.* Senaat 1988, nr. 100-1/1, 4. Zie ook J. Velaers, *De Grondwet: een artikelsgewijze commentaar*, Brugge, die Keure, 2019, 509.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

parallellisme geen onevenredige impact kan hebben op het recht op onderwijs dat de leerlingen genieten krachtens artikel 24, § 3, van de Grondwet, als de leerlingen die een van de minder gekozen cursussen godsdienst of zedenleer volgen enerzijds het levensbeschouwelijk onderricht in andere omstandigheden krijgen dan de leerlingen die de meest gevolgde godsdienst of levensbeschouwing volgen en anderzijds bepaalde *andere* lestijden zouden missen of bepaalde lestijden zouden moeten volgen op andere tijdstippen dan de andere leerlingen. De vraag rijst dus of de afschaffing van het parallellisme in het basisonderwijs geen discriminatie inhoudt voor deze leerlingen, en dus strijdig is met artikel 24, § 4, van de Grondwet.

5.3.1. Wat betreft het volgen van het levensbeschouwelijk onderricht in minder gunstige omstandigheden, heeft het Grondwettelijk Hof zich in arrest nr. 90/99 van 15 juli 1999 uitgesproken over het beperkt doorbreken van het parallellisme in het basisonderwijs van de Franse Gemeenschap. Die regeling huldigde het beginsel van het parallellisme tussen groepen, met dien verstande dat een groep niet minder dan vijf leerlingen kon bevatten, behalve indien voor de betrokken levensbeschouwelijke les in de vestigingsplaats minder dan vijf leerlingen waren ingeschreven, waarvan overigens in twee gevallen kon worden afgeweken.

Over die regeling oordeelde het Grondwettelijk Hof als volgt:

> "[Uit die regeling] volgt dat de leerlingen van de minst gevolgde lessen en die van de meest gevolgde les, de enen zoals de anderen, in groepen zullen worden verdeeld, behalve wanneer het aantal leerlingen ingeschreven in een van de minst gevolgde lessen een dergelijk parallellisme praktisch onmogelijk maakt.
>
> Onder voorbehoud van die interpretatie, die tegelijkertijd steunt op de tekst van artikel 39 van het decreet, op de parlementair voorbereiding ervan, en op de veronderstelling dat de decreetgever zich heeft willen conformeren aan de Grondwet, is de organisatie van de lessen godsdienst en zedenleer niet discriminatoir."[6]

De voorliggende regeling gaat verder dan de in arrest nr. 90/99 beoordeelde regeling. Het parallellisme wordt volledig losgelaten, terwijl de toenmalige regeling in de Franse Gemeenschap het parallellisme slechts in beperkte mate doorbrak, namelijk wanneer het aantal ingeschrevenen het parallellisme praktisch onmogelijk maakte. Die regeling had geen onevenredige gevolgen voor de betrokken leerlingen en was niet discriminatoir, aldus het Grondwettelijk Hof. Voorliggende regeling lijkt veel verder te gaan en kan gevolgen hebben voor elke leerling die niet de meest gevolgde godsdienst of zedenleer volgt. De regeling kan ertoe leiden dat die leerlingen in minder gunstige omstandigheden de levensbeschouwelijke cursus moeten volgen, terwijl het praktisch wel degelijk mogelijk is om die cursus parallel te organiseren. In elk geval zullen de schoolbesturen die de lessenroosters opstellen ervoor moeten zorgen dat de concrete organisatie van de lestijden geen onevenredige gevolgen heeft voor de leerlingen die de minst gevolgde cursussen levensbeschouwing volgen.

5.3.2.1. Ook wat de eventueel minder gunstige organisatie van de niet-levensbeschouwelijke vakken betreft, heeft het Grondwettelijk Hof zich in arrest nr. 90/99 uitgesproken.

[6] GwH 15 juli 1999, nr. 90/99, B.6.6.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

Het zesde lid van de in arrest nr. 90/99 aangevochten bepaling luidde als volgt:

"Een leerling die een minder gevolgde les zedenleer of godsdienst moet volgen die niet simultaan met de meest gevolgde les gegeven wordt, kan slechts uit zijn groep-klas worden weggehaald op het ogenblik van de geleide activiteiten bedoeld in artikel 2, 22° [lees : 25°] op voorwaarde dat deze geen nieuwe verwerving inhouden van de kennis en bekwaamheden bedoeld in artikel 16, § 3 van voornoemd decreet van 24 juli 1997."

Het Grondwettelijk Hof kwam over deze bepaling tot de volgende bevinding:

"B.6.7. Ten aanzien van de discriminatie die zou voortvloeien uit het feit dat bepaalde leerlingen van de minst gevolgde lessen uit hun groep-klas worden weggehaald tijdens de geleide activiteiten, stelt het Hof vast dat het zesde lid van artikel 39, dat in die mogelijkheid voorziet, voor de leerlingen die voor de minst gevolgde lessen zijn ingeschreven een nieuwe waarborg vormt.

B.6.8. Rekening houdend met de artikelen van het decreet in verband met de vaststelling van het lesrooster van de leerlingen, wanneer de lessen godsdienst of zedenleer niet gelijktijdig plaatsvinden, zullen de voor een van minst gevolgde lessen ingeschreven leerlingen geleide activiteiten moeten volgen tijdens lestijden waarin hun medeleerlingen de meest gevolgde les godsdienst of zedenleer zullen volgen. Die interpretatie van het decreet dringt zich op om te vermijden dat op discriminerende wijze afbreuk zou worden gedaan aan het recht om voor een weinig gevolgde les godsdienst of zedenleer te kiezen, zonder het voordeel van de geleide activiteiten te verliezen die het mogelijk maken grondiger in te gaan op de leerstof. Bovendien, indien in een vestigingsplaats bepaalde kinderen niet, zoals de anderen, de geleide activiteiten zouden genieten, zou op hen een ander lesrooster worden toegepast dan op de andere kinderen van dezelfde vestiging, wat strijdig zou zijn met de bepalingen van het decreet in verband met de vaststelling van dat rooster alsmede met het in artikel 24 van de Grondwet gewaarborgde beginsel van de gelijkheid in het onderwijs."[7]

Uit dit arrest van het Grondwettelijk Hof volgt dat de afschaffing van het parallellisme slechts verenigbaar is met het in artikel 24, § 4, van de Grondwet gewaarborgde gelijkheidsbeginsel, op voorwaarde dat de betrokken leerlingen die een minder gevolgde godsdienst of zedenleer volgen de gemiste lessen kunnen volgen op het tijdstip dat de andere leerlingen de meest gevolgde lessen godsdienst of zedenleer volgen en op voorwaarde dat op hen geen ander lessenrooster wordt toegepast.

5.3.2.2. De thans voorliggende ontworpen bepaling voorziet echter niet in een gelijkaardige waarborg waarin de hierboven beschreven regeling van de Franse Gemeenschap (artikel 6 van het aangevochten decreet) voorzag. Gevraagd of niet in dergelijke waarborgen dient te worden voorzien in het licht van artikel 24, § 4, van de Grondwet, antwoordde de gemachtigde het volgende:

"Het decreet basisonderwijs verplicht elke school om minimaal 28 lestijden (en maximaal 29 lestijden) te organiseren voor hun leerlingen (art. 48 decreet basisonderwijs). Ook moeten scholen bij leerlingen de minimumdoelen en de leerplandoelen bereiken. Bijgevolg zijn scholen verplicht om hun leerlingen hetzelfde onderwijsaanbod te geven. Dat betekent niet dat die leerlingen altijd op hetzelfde moment les moeten krijgen, maar wel dat die leerlingen inhoudelijk dezelfde lessen moeten krijgen. Bijgevolg wordt de gelijke

[7] GwH 15 juli 1999, nr. 90/99, B.6.7-B.6.8.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

behandeling gegarandeerd. Een extra bijkomende bepaling waarin gesteld wordt dat leerlingen inhoudelijk dezelfde leerinhoud moeten krijgen of ze nu voor de meest of de minder gevolgde cursus kiezen, is bijgevolg niet noodzakelijk.

Zoals aangegeven in de nota Vlareg is het zeker mogelijk om de lessen op zo'n wijze te organiseren dat alle leerlingen van eenzelfde leerjaar dezelfde lessen krijgen (daarom niet allemaal op hetzelfde moment). Daarvoor is geen bijkomende omkadering vereist (zie vb. nota Vlareg). Uit het arrest van het Grondwettelijk Hof volgt dat leerlingen niet minder activiteiten kunnen krijgen, niet dat daarom automatisch bijkomende omkadering moet worden voorzien."

5.3.2.3. Hoewel uit de toelichting van de gemachtigde blijkt dat uit het decreet basisonderwijs, gelezen in samenhang met artikel 24 van de Grondwet, volgt dat de leerlingen hetzelfde aantal lestijden moeten krijgen en dat zij hetzelfde onderwijsaanbod moeten krijgen, bevat de ontworpen regeling geen enkele waarborg dat de minst gevolgde levensbeschouwelijke cursussen, weliswaar binnen de toegelaten grenzen inzake organisatie van de schooltijd, niet op een ander, onaantrekkelijk moment worden georganiseerd dan de lestijden die worden georganiseerd voor de leerlingen die de meest gevolgde godsdienst of zedenleer zullen volgen. Niets belet bovendien dat de leerlingen die een minder gevolgde godsdienst of zedenleer volgen, zouden worden verplicht om andere vakken (zonder enige inhoudelijke beperking[8]), geheel of gedeeltelijk, te volgens als aparte groep, wat zou kunnen worden opgevat als een vorm van "segregatie". De thans voorliggende ontworpen bepaling voorziet in elk geval niet in gelijkaardige waarborgen als de hiervoor aangehaalde regeling in de Franse Gemeenschap, die garandeert dat de leerlingen die de minst gevolgde levensbeschouwelijke cursussen volgen slechts tijdens welbepaalde vakken of activiteiten uit de klasgroep kunnen worden gehaald en die waarborgen dat zij de gemiste vakken of activiteiten volgen tijdens de lestijden dat de leerlingen de meest gevolgde levensbeschouwelijke cursus volgen.

Het komt de Raad van State voor dat een regeling die dergelijke waarborgen zou bevatten meer in overeenstemming zou zijn met artikel 24, § 4, van de Grondwet.

C. Overeenstemming met de autonomie van de geloofsgemeenschappen gewaarborgd bij artikel 21, eerste lid, van de Grondwet en artikel 9 van het EVRM

6.1. Zelfs indien de ontworpen wijzigingen de door artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet geboden keuze niet zouden verhinderen, ondermijnen of bestraffen, en geen aanleiding zouden geven tot een ongelijke behandeling van de leerlingen, mogen de ontworpen wijzigingen niet op onevenredige wijze afbreuk doen aan de autonomie van de geloofsgemeenschappen. In arrest nr. 49/2025 van 20 maart 2025 merkte het Grondwettelijk Hof immers het volgende op:

"Met de in artikel 24, § 1, vierde lid, bepaalde verplichting heeft de Grondwetgever aan de ouders en de leerlingen een fundamenteel recht toegekend, dat voor de overheid die onderwijs inricht de verplichting inhoudt om met name cursussen godsdienst in te richten. Wanneer de decreetgever die cursussen godsdienst inricht, is hij, met toepassing van

[8] Het kan zowel over de lessen lichamelijke opvoeding of muzische vorming gaan, als over Nederlands, wiskunde en mens en maatschappij.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

artikel 21, eerste lid, van de Grondwet, verplicht de autonomie van de geloofsgemeenschappen te eerbiedigen.”

6.2. In de Nota aan de Vlaamse Regering worden een aantal voorbeelden uitgewerkt, waarin wordt verduidelijkt dat de besparingen die het gevolg zijn van de nieuw ontworpen strengere omkaderingsnormen de uitoefening van het recht dat is gewaarborgd in artikel 24, § 1, vierde lid, van de Grondwet niet in het gedrang brengen, omdat het loslaten van het parallellisme zoals voorzien in artikel 6 van het ontwerp, de mogelijkheid om de levensbeschouwelijke vakken en cursussen te groeperen waarin het voorontwerp van decreet ‘tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken’ voorziet,[9] alsook de mogelijkheid om de levensbeschouwelijke vakken “bovenschools” aan te bieden, zouden toelaten om de besparingen op te vangen.

Hieruit blijkt dat de ontworpen maatregelen een impact zullen hebben op de wijze waarop de in het onderwijs erkende geloofsgemeenschappen of levensbeschouwingen, middels de bevoegde instantie, het levensbeschouwelijk onderricht zullen kunnen (en moeten) organiseren. Die bepalingen raken aldus aan het recht voor de erkende erediensten om hun werking autonoom te regelen dat wordt gewaarborgd door de vrijheid van godsdienst en de vrijheid van eredienst bedoeld in de artikelen 9 van het EVRM en 19 en 21 van de Grondwet.

6.3.1. Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, gebaseerd op de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, blijkt dat een inmenging in het recht van de erkende erediensten om hun werking autonoom te regelen, verenigbaar kan zijn met de vrijheid van godsdienst en met de vrijheid van eredienst, op voorwaarde dat de maatregel het voorwerp uitmaakt van een voldoende toegankelijke en precieze regeling, één van de in artikel 9, tweede lid, van het EVRM opgesomde wettige doelstellingen nastreeft[10] en nodig is in een democratische samenleving, hetgeen veronderstelt dat de inmenging beantwoordt aan “een dwingende maatschappelijke behoefte”, wat inhoudt dat er pertinente en voldoende redenen worden aangevoerd om de inmenging in de vrijheid van godsdienst te verantwoorden, en dat een redelijk

[9] Waarover de afdeling Wetgeving van de Raad van State op 27 mei 2026 advies 79.132/1 heeft verleend.

[10] Uit artikel 9, tweede lid, van het EVRM volgt dat de beperkingen van de vrijheid van godsdienst slechts kunnen worden opgelegd met het oog op de openbare orde, gezondheid of zedelijkheid of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

verband van evenredigheid[11] bestaat tussen het nagestreefde wettige doel, enerzijds, en de beperking van die vrijheden, anderzijds.[12]

6.3.2. De gemachtigde was van oordeel dat de bepalingen van het ontwerp verenigbaar zijn met de organisatorische autonomie van de geloofsgemeenschappen. Dienaangaande verklaarde hij het volgende:

> "Toepassing van deze principes op het voorliggend BVR
>
> De organisatievrijheid van de erediensten is niet absoluut en kan aan beperkingen worden onderworpen. In de eerste plaats volgt uit het gegeven dat levensbeschouwelijk onderwijs moet gegeven worden in een onderwijsinstelling, automatisch dat er beperkingen zijn met betrekking tot de organisatievrijheid van de erediensten.
>
> Het voorliggend BVR neemt één organisatorische maatregel die een impact kan hebben op de inhoudelijke organisatie van de levensbeschouwelijke vakken en dat is de berekening van de specifieke omkadering voor levensbeschouwelijke vakken (de 'gekleurde uren', cf. supra) over de onderwijsvormen heen in het secundair onderwijs. Echter wordt hiermee de gelijke behandeling gegarandeerd. Het kan namelijk niet de doelstelling zijn dat bepaalde levensbeschouwingen meer financiering krijgen omwille van hun eigen interne organisatie. Per leerplan financieren, kan ertoe leiden dat sommige erkende levensbeschouwingen werken met veel verschillende leerplannen per leerjaar of per onderwijsvorm en andere met één algemeen leerplan per graad en over onderwijsvormen heen, waardoor de ene levensbeschouwing veel meer omkadering krijgt dan de andere. Het kan bovendien ook niet de bedoeling zijn om de financiering voor alle levensbeschouwelijke vakken te moeten afstemmen op de organisatievorm van de levensbeschouwing die met het meeste verschillende leerplannen werkt. Dit zou namelijk de financiering baseren op de 'duurste' levensbeschouwing of, anders gezegd, de grootste gemene deler.
>
> Het loslaten van het verplicht parallellisme heeft geen invloed op de inhoud of de organisatie van de erkende instanties. Uit het verplicht parallellisme volgde enkel dat alle levensbeschouwelijke vakken op hetzelfde moment moesten georganiseerd worden. Voor de vormgeving van het levensbeschouwelijk vak maakt het niet uit of het vak op hetzelfde moment wordt gegeven als de andere vakken.
>
> Voor de interlevensbeschouwelijke competenties, die slechts 6 uur per jaar worden georganiseerd, is er hoogstens een beperkte impact omwille van het loslaten van het parallellisme. Er is namelijk geen verplichting om de interlevensbeschouwelijke

[11] Uit enkele recente beslissingen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake artikel 9 van het EVRM zou mogelijk kunnen worden afgeleid dat dit betekent dat de overheid rekening houdend met haar appreciatiemarge moet aantonen dat er geen minder verregaande maatregelen konden worden genomen om het nagestreefde wettig doel te bereiken, *Cf.* EHRM 13 februari 2024, nrs. 16760/22 e.a., *Executief van de Moslims van België e.a.t. België*, § 118: "La Cour a récemment rappelé que, pour qu'une mesure puisse être considérée comme proportionnée, elle doit tout d'abord passer pour ne pas limiter les droits que l'intéressé tire de l'article 9 dans une mesure excédant ce qui est nécessaire pour atteindre le(s) but(s) légitime(s) visé(s), ce qui suppose de s'assurer qu'il(s) ne puisse(nt) pas être atteint(s) à l'aide de mesures moins intrusives ou radicales (…) La Cour a par ailleurs indiqué que dans ce domaine, les autorités nationales disposent d'une marge d'appréciation afin de garantir un juste équilibre entre les différents droits et intérêts en jeu (…)" (Zie evenwel de *concurring opinion* van de rechters Koskelo en Küris over de draagwijdte van de aangehaalde passage.). In dezelfde zin, Consultatief advies EHRM van 14 december 2023 'sur le refus d'autoriser une personne à exercer la profession d'agent de sécurité ou de gardiennage en raison de sa proximité avec un mouvement religieux ou de son appartenance à celui-ci, à la demande du Conseil d'État de Belgique, § 114.

[12] GwH 1 oktober 2015, nr. 135/2015, B.18; GwH 27 april 2017, nr. 45/2017, B.7.1. In dezelfde zin, GwH 19 december 2019, nr. 203/2019, B.33.3.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

> competenties samen te organiseren. Bovendien laat de flexibiliteit voor de organisatie van de levensbeschouwelijk vakken toe om uren te bundelen over verschillende weken heen, waardoor de mogelijkheid ontstaat om enkele uren per jaar toch gezamenlijk met verschillende levensbeschouwingen uren rond interlevensbeschouwelijke competenties te organiseren, indien met dat pedagogisch wenselijk acht. Tot slot kwam het loslaten van het verplicht parallellisme naar voor als een mogelijke oplossing bij de erkende instanties zelf (zie hun jaarverslag in het stuk over de OVSG-resonantiegroep p. 21 e.v.: 77252)."

6.4.1. Bij de beoordeling van de vraag of de ontworpen maatregelen de autonomie van de geloofsgemeenschappen eerbiedigen, dient ermee rekening te worden gehouden dat zij deel uitmaken van een groter geheel van maatregelen inzake de organisatie van het levensbeschouwelijk onderricht. De Raad van State, afdeling Wetgeving stelde wat dit betreft het volgende in advies 79.132/1 van 27 mei 2026 over het voorontwerp van decreet 'tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken':

> "Het valt niet uit te sluiten dat dit geheel van maatregelen, ook al zou elke maatregel op zich een wettige doelstelling nastreven en zijn ingegeven door een dwingende maatschappelijke behoefte (wat zoals hierna zal blijken twijfelachtig is), gelet op de onderlinge samenhang van de maatregelen en de gelijktijdige impact ervan, geacht moet worden onevenredige gevolgen te hebben voor de door de vrijheid van godsdienst gewaarborgde organisatorische autonomie van de betrokken erediensten en niet-confessionele gemeenschappen vertegenwoordigd door de bevoegde instantie."[13]

6.4.2. De ontworpen maatregelen dienen te worden samengelezen met de mogelijkheid voorzien in de artikelen 13 en 18 van het voormelde voorontwerp van decreet om lestijden en lesuren levensbeschouwelijk onderricht "gegroepeerd aan te bieden".

In advies 79.132/1 heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, de inmenging die de hierboven geschetste maatregel inzake het groeperen van de lestijden en lesuren veroorzaakte in het recht van de erkende erediensten om hun werking autonoom te regelen getoetst aan artikel 9 van het EVRM. De afdeling Wetgeving kwam hierbij tot de volgende bevinding:

> "5.3.4. De conclusie is dan ook dat voor de mogelijkheid voor de schoolbesturen om zonder enige beperking lestijden respectievelijk lesuren levensbeschouwelijk onderwijs te groeperen zoals ze in het voorontwerp is geconcipieerd, geen afdoende verantwoording voorhanden is die de toets van artikel 9 van het EVRM doorstaat. De regeling kan slechts doorgang vinden, als er voldoende waarborgen worden ingebouwd die de bevoegde instanties toelaten om realistische leerplannen op te stellen en de realisatie ervan mogelijk te maken, zoals bijvoorbeeld grenzen aan de groepering of procedurele waarborgen voor de bevoegde instanties bij het nemen van beslissingen inzake groepering van lestijden en lesuren."

6.4.3. Thans dient te worden vastgesteld dat als gevolg van de ontworpen omkaderingsnormen de impact van de mogelijkheid om de lestijden en lesuren levensbeschouwelijk onderwijs "gegroepeerd" aan te bieden op de wijze waarop het

[13] Zie Adv.RvS 79.132/1 van 27 mei 2026 over een voorontwerp van decreet 'tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken', opmerking 3.3.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

levensbeschouwelijk onderwijs wordt georganiseerd – en bijgevolg ook de impact op de autonomie van de geloofsgemeenschappen – in de praktijk, naar alle waarschijnlijkheid, groter zal zijn dan de Raad van State, afdeling Wetgeving, op basis van de haar toen beschikbare gegevens, kon vermoeden.

Wat in de memorie van toelichting bij het voormelde voorontwerp van decreet werd voorgesteld als een maatregel die ertoe strekt om het levensbeschouwelijk onderwijs te "flexibiliseren" en de organisatie ervan te vergemakkelijken – hetgeen in advies nr. 79.132/1 als een legitieme doelstelling werd aangemerkt – blijkt veeleer een maatregel te zijn die moet toelaten om het levensbeschouwelijk onderwijs nog te kunnen organiseren ondanks de besparingsmaatregelen die in het thans voorliggende ontwerp van besluit worden vooropgesteld. Als gevolg hiervan kan wat in het voorontwerp van decreet nog als een vrijblijvende mogelijkheid werd voorgesteld in de praktijk, gelet op de budgettaire druk die uitgaat van de nieuw ontworpen omkaderingsnormen, neerkomen op een *de facto* verplichting, die des te meer ingrijpt in de organisatorische autonomie van de verschillende levensbeschouwingen. De betrokken omkaderingsnormen kunnen derhalve enkel doorgang vinden als er voldoende waarborgen worden ingebouwd[14] die de bevoegde instanties toelaten om realistische leerplannen op te stellen en de realisatie ervan mogelijk te maken, zoals bijvoorbeeld grenzen aan de groepering of procedurele waarborgen voor de bevoegde instanties bij het nemen van beslissingen inzake groepering van lestijden en lesuren.

6.5. Het komt de Raad van State voor dat een dergelijke *de facto* verplichting er zelfs toe zou kunnen leiden dat schoolbesturen zich door de nieuw ontworpen omkaderingsnormen genoodzaakt zien om, met toepassing van de mogelijkheid om te groeperen en het doorbreken van het parallellisme, leerlingen met een welbepaalde levensbeschouwelijke achtergrond uit de klasgroep te halen, niet enkel om de door hen gekozen levensbeschouwelijke lessen of cursussen te volgen, maar ook om andere lessen te volgen die worden gegeven op het ogenblik waarop de overige leerlingen de (meest gevolgde) levensbeschouwelijke lessen of cursussen volgen, terwijl een dergelijke vorm van splitsing van de klasgroep indruist tegen hun eigen inclusief pedagogisch project.[15] Aldus kan de ontworpen regeling, gelezen in samenhang met de mogelijkheid tot groeperen van leerlingen, ertoe leiden dat de actieve onderwijsvrijheid van de betrokken schoolbesturen in het gedrang komt, terwijl het versterken van die vrijheid precies een van de doelstellingen was die met het hierboven vermelde voorontwerp van decreet, dat nauw samenhangt met het voorliggende ontwerp van besluit, werd nagestreefd.

D. DE GELIJKE BEHANDELING VAN DE VERSCHILLENDE LEVENSBESCHOUWINGEN

7.1. Uit de verklaring van de gemachtigde (opmerking 6.3.2) blijkt dat de ontworpen maatregelen – in het bijzonder de ontworpen wijzigingen in verband met de berekening van de uren-leraar en het wegvallen van de voordelige regeling voor de minst gevolgde

[14] Die maatregelen kunnen evenwel niet in het voorliggende ontwerp worden geregeld, en zullen allicht een decretaal ingrijpen vergen.

[15] Zie in verband met een dergelijke "segregatie" reeds opmerking 5.3.2.3.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

levensbeschouwelijke vakken – mede erop gericht zijn om de verschillende levensbeschouwingen gelijk te behandelen.

Uit de vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof blijkt dat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie er zich onder meer tegen verzet dat categorieën van personen die zich ten aanzien van een ontworpen maatregel in wezenlijk verschillende situaties bevinden, op identieke wijze worden behandeld, zonder dat daarvoor een redelijke verantwoording bestaat. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.[16]

Voor wat betreft de organisatie van levensbeschouwelijk onderricht in een bepaalde school, bevinden de kleinere levensbeschouwingen zich in een objectief verschillende situatie ten opzichte van de levensbeschouwingen die de meest gevolgde cursussen organiseren. Hoewel zij dezelfde verplichting hebben, beschikken zij over minder leerlingen waardoor zij geconfronteerd worden met grotere organisatorische uitdagingen om dezelfde grondwettelijke opdracht te vervullen. Door voor de minder gevolgde levensbeschouwingen in dezelfde splitsingsnormen te voorzien, zij het dat telkens wordt gewaarborgd dat voor de minder gevolgde cursussen minstens één cursus per graad wordt georganiseerd, houdt de ontworpen regeling op het vlak van de financiering en subsidiëring via de omkaderingsmiddelen slechts in beperkte mate rekening met de organisatorische moeilijkheden waarmee de kleinere levensbeschouwingen op het vlak van omkadering worden geconfronteerd. Daardoor zullen de kleinere levensbeschouwingen zich meer dan de grootste levensbeschouwing geconfronteerd weten met heterogene leerlingengroepen en met beslissingen van de schoolbesturen om lestijden en lesuren te groeperen (zoals het hierboven vermelde voorontwerp van decreet in het vooruitzicht stelt). De inmenging in de autonomie van de betrokken geloofsgemeenschappen die het gevolg is van deze maatregelen, zal dan ook groter zijn voor de kleinere levensbeschouwingen dan voor de grootste levensbeschouwing in die school.

7.2. Bevraagd over de mogelijke discriminatie die uit deze gelijke behandeling voortvloeit, antwoordde de gemachtigde het volgende:

> “Het gelijkheidsbeginsel vereist inderdaad dat gelijke gevallen gelijk behandeld moeten worden en ongelijke gevallen ongelijk. (…)
>
> Wat betreft de verschillen tussen meest en minder gevolgde cursussen klopt het dat we zowel de meest gevolgde als de minder gevolgde cursussen op dezelfde wijze behandelen voor de berekeningen van de omkadering. Echter is zeer duidelijk voorzien dat bij de minder gevolgde cursussen er sowieso een cursus wordt toegekend als er één leerling in die graad is ingeschreven. Er wordt dus wel degelijk een onderscheid gemaakt, met name voor de minder gevolgde levensbeschouwingen de garantie dat er altijd minstens één cursus wordt ingericht. Op deze wijze wordt het recht op levensbeschouwelijk onderwijs gegarandeerd.
>
> Als het echter gaat om de toekenning van omkadering op basis van verschillende splitsingsnormen dan leiden die verschillende splitsingsnormen tot een verschil in behandeling die niet zomaar kan verantwoord worden op basis van de garantie van het recht

[16] Zie onder meer GwH 13 januari 2022, nr. 1/2022, B.17. Zie ook GwH 16 mei 2024, nr. 52/2024, B.4.2.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

op levensbeschouwelijk onderwijs, want dit is al gegarandeerd door de toekenning van een cursus vanaf het moment dat er één leerling is, maar om kleinere klassen te creëren. Zo kunnen de minder gevolgde cursussen nu al splitsen bij 10 leerlingen in twee klassen en nadien kunnen ze per volledige schijf van 7 leerlingen een klas bij creëren in het secundair onderwijs. Nu hebben de minder gevolgde cursussen dus een zeer preferentiële regeling ten opzichte van de meest gevolgde cursus op vlak van grootte van de klassen.

Met de ontworpen regeling wordt ervoor gekozen om de regeling van de meest gevolgde cursus toe te passen op de minder gevolgde cursussen, maar met de garantie dat er altijd een cursus van een minder gevolgde levensbeschouwing kan worden georganiseerd per graad. Het valt immers moeilijk te verantwoorden waarom de minder gevolgde cursussen aan kleinere klasgroepen zouden moeten kunnen lesgeven dan de meest gevolgde cursus."

7.3. Hoewel *in abstracto* kan worden aangenomen dat de omvang op zich van de klasgroep geen reden is om een onderscheid te maken tussen de levensbeschouwelijke cursussen of lessen, omdat elke leerkracht in staat moet worden geacht om kwaliteitsvol onderwijs te verstrekken aan eenzelfde aantal leerlingen, houden de omkaderingsnormen geen rekening met het feit dat de ontworpen maatregel er in de praktijk toe zal leiden – zoals hierboven uiteengezet – dat schoolbesturen genoodzaakt zullen zijn om maatregelen te nemen om even grote groepen te creëren en om de lestijden en lesuren efficiënter in te zetten (bijvoorbeeld door per graad les te geven, door de vakken levensbeschouwing bovenschools te organiseren, door de lestijden en lesuren levensbeschouwing te groeperen, etc.) waardoor de bevoegde instanties die minder gevolgde cursussen organiseren bij de organisatie van het levensbeschouwelijk onderricht en het bepalen van de leerplannen zullen moeten rekening houden met homogene en heterogene klassen (leerjaaroverstijgend, onderwijsvormoverstijgend, schooloverstijgend, …) en verschillende contactmomenten (wekelijks, tweewekelijks, maandelijks, …). Zoals hierboven uiteengezet, zal de impact van deze maatregelen op de autonomie van de kleinere geloofsgemeenschappen hierdoor groter zijn dan het geval is voor de grotere geloofsgemeenschappen, die minder snel met dergelijke maatregelen zullen worden geconfronteerd.

Een en ander betekent niet dat de stellers van het ontwerp niet zouden kunnen raken aan de bestaande omkaderingsnormen. Zij dienen er evenwel over te waken dat die omkaderingsnormen voldoende rekening houden met de specifieke situatie van de minst gevolgde lessen of cursussen godsdienst of zedenleer.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 9

8.1. Artikel 9 van het ontwerp strekt ertoe om in artikel 5, § 2, eerste lid, 1°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2002 'inzake de organisatie van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het gewoon voltijds secundair onderwijs' het getal "0,9" te vervangen door "0,3". Als gevolg hiervan wordt het aantal toegekende specifieke uren-leraar per regelmatige anderstalige nieuwkomer voor de ondersteuning, opvolging en begeleiding van gewezen anderstalige nieuwkomers in het reguliere onderwijs (voor de zogenaamde opvolgcoaches), verminderd met twee derde.

‡LW-BBG[OCGAF-HJDGIQW‡

8.2. Luidens artikel 222, eerste lid, laatste zin, van de Codex Secundair Onderwijs "*vindt* ook een *specifieke* financiering of subsidiëring plaats teneinde gewezen anderstalige nieuwkomers verder te ondersteunen, op te volgen en te begeleiden". Uit de bewoordingen van artikel 222 van de Codex Secundair Onderwijs kan worden afgeleid dat de decreetgever de Vlaamse Regering oplegt te voorzien in een specifieke financiering voor de ondersteuning, opvolging en begeleiding van gewezen anderstalige nieuwkomers.

De vraag rijst dan ook of de drastische beperking van het aantal uren-leraar (tot 1/3 van de op dit ogenblik toegekende uren-leraar) bestemd voor de ondersteuning, opvolging en begeleiding van gewezen anderstalige nieuwkomers nog wel neerkomt op het toekennen aan de betrokken scholen van een specifieke financiering of subsidiëring voor de in artikel 222 van de Codex omschreven opdracht die onveranderd blijft, en bijgevolg, of de ontworpen bepaling nog wel op een correcte manier uitvoering geeft aan deze decretale bepaling.

Hierover bevraagd, antwoordde de gemachtigde het volgende:

> "Voor de onthaalklas (OKAN) krijgen scholen (a) basisomkadering bestaande uit een basiscoëfficiënt uren-leraar en een degressieve coëfficiënt uren-leraar (cf. elke leerling secundair onderwijs), (b) een extra OKAN-omkadering van 2,5 uren-leraar per leerling en (c) een omkadering uren-leraar vervolgschoolcoaching. Opgeteld betekent dit dat OKAN-leerlingen (ook na de besparing) zeer ruim gefinancierd worden en veel ruimer dan andere leerlingen in het gewoon secundair onderwijs. Scholen kunnen zowel de basisomkadering (cf. supra (a)) als de resterende coëfficiënt uren-leraar vervolgschoolcoaching (1/3de van het vroegere budget, cf. supra (c)) inzetten voor vervolgschoolcoaching. De begeleiding van leerlingen die na het onthaaljaar doorstromen, blijft een taak van zowel de vervolgschoolcoach als de vervolgschool. Scholen maken hier afspraken rond om leerlingen goed te ondersteunen. De doelstelling van de vervolgschoolcoaches komt dus niet in het gedrang."

Hoewel artikel 222 van de Codex Secundair Onderwijs niet bepaalt dat de financiering van de zogenaamde vervolgcoaches uitsluitend dient te gebeuren via de specifieke financiering of subsidiëring om anderstalige nieuwkomers verder te ondersteunen, op te volgen en te begeleiden, kan deze specifieke financiering niet zodanig worden teruggeschroefd dat scholen met de specifieke middelen die ze ontvangen niet langer in staat zijn om de hen toevertrouwde opdracht om gewezen anderstalige nieuwkomers te ondersteunen, op te volgen en te begeleiden te realiseren. Gelet hierop, dient de ontworpen maatregel aan een nader onderzoek te worden onderworpen.

Artikel 10

9. Artikel 10 bepaalt dat het aan te nemen besluit in werking treedt op 1 september 2026.

Gelet op het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel moet de datum van inwerkingtreding voor het te nemen besluit zo worden bepaald dat de betrokken schoolbesturen en de bevoegde instanties van de verschillende erediensten en de niet-confessionele zedenleer over voldoende tijd beschikken om van de nieuwe regeling kennis te nemen en er zich naar te richten.

‡LW-BBGIOCGAF-HJDGIQW‡

Gelet op het tijdstip waarop de Raad van State om advies werd gevraagd, zullen de betrokken schoolbesturen en bevoegde instanties, gelet op het nakend einde van het schooljaar, in dit geval over uitermate weinig tijd beschikken om zich op de ontworpen regeling, die een fundamentele beleidswijziging inhoudt, voor te bereiden.

Zoals blijkt uit het Protocol nr. 292, alsook uit een aantal van de antwoorden van de gemachtigde, zullen de leerplannen van sommige levensbeschouwelijke lessen en cursussen dienen te worden aangepast in het licht van het aan te nemen besluit. Een dergelijke aanpassing lijkt moeilijk haalbaar vóór de inwerkingtreding van het aan te nemen besluit.

Hierover bevraagd, verklaarde de gemachtigde het volgende:

> "De EI&V zijn al langer op de hoogte van de maatregelen die genomen zullen worden en konden zich dus voorbereiden. Het regelgevend proces van zowel het decreet als het BVR is al enkele maanden aan de gang. Bovendien is niet voor alle erkende instanties een aanpassing van de leerplannen nodig omdat ze reeds vandaag leerplannen hebben per graad en over onderwijsvormen heen."

Het loutere feit dat de betrokkenen op voorhand op de hoogte werden gebracht van de geplande hervormingen is niet voldoende opdat zij op een voldoende rechtszekere wijze kennis kunnen nemen van de inhoud van het aan te nemen besluit, die immers tijdens het regelgevend proces nog kan wijzigen (bijvoorbeeld als gevolg van de vervulde vormvereisten). Bovendien neemt het feit dat sommige erkende instanties de leerplannen niet dienen te wijzigen niet weg dat anderen dit wel degelijk dienen te doen.

De stellers van het ontwerp doen er dan ook goed aan om de inwerkingtreding van de ontworpen regeling te heroverwegen.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

Wim GEURTS Wilfried VAN VAERENBERGH

‡LW-BBGIOCGAF-HJDGIQW‡